

Nyt forslag til dåbsritual er spændende, men ufærdigt

På Kirke.dk er for nylig gengivet et forslag til dåbsritual, som er udarbejdet af den såkaldte "epistelgruppe", det vil sige en arbejdsgruppe, der i forlængelse af et kursus på Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV) har arbejdet med forslag til en revidering af højmessens faste tekstlæsninger og desuden udarbejdet et forslag til ændret dåbsritual.

Resultatet af arbejdet er udkommet i form af en debatbog. Her holder jeg mig alene til ritualforslaget og dets præsentation ved Dorte Fabrin Beltoft, som er med i nævnte epistelgruppe.

Et radikalt nybrud er valget af skriftlæsning. Børneevangeliet Mark. 10,13-16 er vraget, fordi denne tekst, som det hedder i ritualets præsentation, "giver anledning til den sentimentale misforståelse, at små børn døbes på grund af den troskyldighed og uskyld, den naive modtagelighed, som vi tilskriver småbørn." Jeg er enig i betragtningen og også enig i, at det problematiske ved brugen af Mark. 16,13-16 bliver særlig tydeligt ved dåb af konfirmander og voksne.

Forslagets stillere ønsker at fastholde ét og samme ritual til dåb af både børn og voksne. De foreslår Gal. 3,26-28 som den faste og eneste skriftlæsning ved døbefonten. Denne tekst har da også betydelig vægt, idet den betoner, at alle er Guds børn ved troen i Kristus Jesus, foruden at den sætter ord på den døbtes forbundethed med Kristus Jesus. Teksten siger således noget afgørende vigtigt om dåben, hvad enten der er tale om dåb af et barn eller af en voksen.

Dåbens indstiftelse

Forslagets forfattere finder det ikke nødvendigt med flere faste læsninger til at udtrykke, hvad dåben betyder. Jeg er helt med på, at ritualet kan undvære både børneevangeliet og missionsbefalingen.

Men et dåbsritual skal ikke kun fortælle, hvad dåben betyder. Det skal også fortælle, hvad dåben er. Det skal fortælle, hvor dåben kommer fra, og overbevise om, at dåben er en hellig handling, der er indstiftet af Vorherre selv. Dåbsritualet skal legitimere dåbshandlingen ved at fortælle om dåbens indstiftelse, akkurat som nadverritualet legitimerer nadverhandlingen ved at fortælle om nadverens indstiftelse.

Men med hensyn til dåbens indstiftelse er epistelgruppen kommet til kort, idet enhver omtale af den kristne dåbs oprindelse og indstiftelse er fraværende i gruppens ritualforslag. Der er ikke et ord om Jesu dåb endsige om sammenhængen mellem Jesu dåb og kirkens dåb. Dåbsmenigheden behøver

øjensynligt ikke at vide, hvor dåben kommer fra, eller hvad den symbolske betydning er med det vand, der indgår i dåbshandlingen.

Et fyldestgørende dåbsritual bør efter min mening sætte vandet i døbefonten i forbindelse med vandet i Jordan. Ritualet bør påvise forbindelsen fra Jesu dåb i Jordan til den dåb, der foregår i dag i kirken. Ritualet bør sætte ord på, at Jesus åbnede Guds Riges pagt ved at lade sig døbe i Jordan ved Johannes og siden beseglede Guds Riges pagt med sin offerdød på korset.

Et nyt dåbsritual bør gøre op med den århundredgamle tradition for at tale forblommet om dåbens indstiftelse. I 1992-ritualet såvel som allerede i 1912-ritualet hedder det i den indledende bøn: "Vi takker dig, himmelske Fader, fordi du ved din enbårne Søn har givet os den hellige dåb, hvori du gør os til dine børn ... etc." men ordene "har givet os" gør os jo ikke det mindste klogere på, hvornår Guds Søn har givet os dåben eller hvordan.

Det er svært at finde en bibeltekst, som ved dens blotte oplæsning gør den kristne dåbs indstiftelse forståelig for menigheden. Jeg tror, det er mere fremkommeligt at lade ritualet genfortælle Jesu dåb kort og klart og dernæst sætte ord på, hvad hans dåb betyder for os. Som eksempel på en mulig måde at bringe Jesu dåb ind i ritualet vil jeg gerne henvise til mit eget ritualforslag, som er tilgængeligt på adressen www.georganist.dk.

Farvel til dogmatisk belæring

I den indledende bøn har epistelgruppen droppet det autoriserede rituals formulering: "Vi takker dig, himmelske Fader, fordi du ved din enbårne Søn har givet os den hellige dåb, hvori du gør os til dine børn og skænker os Helligånden med syndernes forladelse og det evige liv."

Det er godt, at denne abstrakte, dogmatiske belæring er væk. Men så bliver overgangen lidt brat fra den indledende lovprisning (1. Pet. 1,3) til forbønnen: "Tag i nåde mod dette barn (disse børn), som vi bærer frem for dit åsyn. Indlem det (dem) i din menighed og bevar det (dem) i dit samfund både her og hisset."

Tekstlæsningen fra Galaterbrevet (Gal. 3,26-28) åbner for forkyndelsen af dåbens nåde. Efter tekstlæsningen kunne man forvente en konkluderende opsamling af tekstens budskab i den påfølgende overgangsformular.

Men her har forfatterne blot ukritisk overtaget ordene fra 1992-ritualet: "Så vil vi nu hjælpe dette barn/disse børn/dig til hans velsignelse ved at døbe det/dem/dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn".

Med ordet "velsignelse" er der hentet et ord ind i ritualet, som ikke optræder i læsningen fra Galaterbrevet. Brugen af ordet "velsignelse" som nøglebegreb er uformidlet og forudsætter i

virkeligheden en bestemt tekstlæsning, som forfatterne ellers med flid har forkastet, nemlig Mark. 10,13-16 om Jesus, der velsigner de små børn!

Dåbsbekendelse snarere end trosbekendelse?

Nu til trosbekendelsen. Epistelgruppen fastholder personlig tilspørgsel, men uden forsagelse, idet forfatterne finder det "meningsforstyrende at indlede dåbsbekendelsen med forsagelsen."

Det er bestemt et synspunkt, der kan forsvares, men så bør man i samme omgang overveje kors-tegnelsens placering i forhold til trosbekendelsen. Hvis korstegnelsen opfattes som en besværgelse af djævelens magt, bør den komme før trosbekendelsen. Men opfattes korstegnelsen som indvielse til et liv i Kristus, bør den komme efter trosbekendelsen.

Trosbekendelsen er kogt ned til disse sætninger: "N.N. Tror du på Gud Fader, som har skabt dig? – Ja! Tror du på Kristus, Guds Søn, som har forløst dig? – Ja! Tror du på Helligånden (eventuelt Gud Helligånd), som helliggør dig? – Ja! Vil du døbes på denne tro? – Ja!"

Jeg kan sagtens følge forfatternes ubehag ved den apostolske trosbekendelse som autoriseret sandhed om, hvad den kristne tro er. Men den kortform, som forfatterne foreslår med henvisning til Luthers Store Katekismus, er ikke overbevisende. De stikordsagtige formuleringer taler for abstrakt og indforstået om kristentroen.

Det er nok nærmest umuligt at udmønte en trinitarisk forståelse af kristentroen i kortfattede formuleringer, der er til at forstå for menigmand. Men så kunne man spørge, om ikke det er en tvangstanke, at en dåbsbekendelse absolut skal hele det trinitariske kompas rundt med ligeligt fokus på Faderen, Sønnen og Helligånden?

I oldkirkens dage var dåben orienteret mod den korsfæstede og opstandne Kristus. Dåben var dåb til Kristus. Først senere kom treenighedstænkningen ind i dåbsteologien. Derfor kan man spørge, om vi måske i dag har brug for en dåbsbekendelse, der primært har fokus på Kristus som vor frelser og herre? Forestillingen om Guds treenighed kunne så anses for tilstrækkelig tilgodeset, når over-ønsningen foregår i den treenige Guds navn.

Jeg lader resten ligge, herunder ikke mindst det problematiske i at tilspørge et spædbarn om dets tro og dåbsønske, som om de små i virkeligheden selv kommer til dåben og beder om at blive døbt.

Sammenfattende vil jeg sige, at indførelsen af Gal. 3,26-28 er udtryk for spændende nytænkning. Men ritualforslaget er ikke gennemarbejdet. I sin ufærdige skikkelse bør det dog nok give den kommende dåbskommission noget at tygge på.